

Kajaanin kaupunginvaltuusto

Vihreiden valtuustoryhmä

25.8.2009

Sanni Väisänen

Kannanotto talouden tasapainottamisohjelmaan 2010-2016

Kuntalaisilla ja Kajaanin kaupungin luottamustehtävissä toimivilla henkilöillä on ollut mahdollisuus osallistua ja saada eri lähteistä tietoa talouden tasapainottamisesta. Kansalaisvaikuttamisen kannalta on ensimmäistä kertaa tasapainottamisohjelma tehty näin avoimesti ja vuorovaikutteisesti. Kaupunki on mielestämme tiedottanut ja saattanut kaiken nyt käytettävissä olevan tiedon kuntalaisten ja päättäjien arvioitavaksi. Selvitysmiehen tekemä talouden tasapainottamisohjelma ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma ovat olleet esillä hyvin sekä kaupungin www-sivuilla että kaupungintalon Neuvokissa, pääkirjaston lukusalissa, sivukirjastoissa, kirjastoautossa sekä eri tiedotusvälineissä. Talouden sopeuttamisen vaikutuksia on mahdollisuus arvioida erilaisten selvitysten pohjalta (kouluverkko, kulttuuri- jne.).

Kajaanin kaupunginvaltuusto päättää talouden tasapainottamisohjelmasta talousarviokokouksessaan 8.12.09. Valtuusto siis päättää toimenpideohjelman kestosta, joka voi olla nelivuotista taloussuunnitelmaa pidempi. Lähtökohtaisesti pidämme hyvänä, että kaupunginhallitus linjasi seminaarissaan 21.4.2009, että kertyneistä alijäämistä 19,5 miljoonaa euroa katetaan vuoden 2016 loppuun mennessä. Vuosina 2009–2010 mahdollisesti syntyvät alijäämät katetaan vuosina 2017–2018. Valtuusto saa tasapainottamisohjelman aikakautena tarkistaa ja hyväksyä vuosittain tämän usealle vuodelle ulottuvan toimenpideohjelman talousarvion ja -suunnitelman hyväksymisen yhteydessä.

Valtuustoryhmämme mielestä tämä antaa mahdollisuuden vaihtoehtoisten ratkaisujen hakemiseen jatkossakin esim. työllisyyden heiketessä tai peruspalveluiden toteuttamisen vaikeutuessa (perusopetus, päivähoito.) Lomautukset ja irtisanomiset eivät mielestämme ole keino tasapainottaa taloutta. Lomautusten hyöty on tutkimusten ja Kajaanin aikaisempien lomautusten kokemuksesta aika minimaalisia niistä aiheutuvaan haittaan ja imagotappioon verrattuna.

Alijäämät tulee kattaa eli kuntalakea tulee noudattaa. Rakenteellisia muutoksia on rohjettava tehdä, jotta Kajaanin ja Kajaanin seudun elinvoima kasvaisi ja peruspalvelut voitaisiin turvata jatkossakin. Kajaanilaiset ymmärtävät tilanteen vakavuuden ja luottamus kaupungin toimintaan voidaan turvata kuulemalla kuntalaisia myös jatkossa hyvin. Kajaanilaiset ovat ilmaisseet, mitkä asiat ovat heidän kannaltaan tärkeitä. Valtuutettu joutuu kuitenkin ottamaan huomioon myös kaupunkistrategian kannalta tärkeitä asioita, joista ei saa "säästää" ja mikä tekee kaupungista kaupungin ja vielä maakuntakeskuksen. Tärkeää on, että tulevaisuuden tekemisen meininki ja ilo eivät katoa kaupungistamme!

Vihreiden valtuustoryhmä kannattavat selvitysmiehen esityksen päälinjauksia eräin varauksin. Selvitysmiehen esitys ja kaupunginhallituksen 2.6. tekemät päätökset (§ 155) talouden tasapainottamisesta linjaavat tulevia toimenpiteitä. Painotus- ja näkemyseroja

löytyy työllisyyden, osin nuorisotyön, osin perusopetuksen kouluverkon sekä kulttuuripalvelujen suhteen.

Tulopohjan vahvistamiseksi pitää tehostaa elinkeinopolitiikkaa, omaisuutta voi myydä, mutta ei alihintaan ja veroja voi korottaa.

Toimintaympäristön nopea muutos edellyttää kuitenkin jatkuvaa tilanteen tarkastelua. Kajaanin seutukunta on rakennemuutosaluetta (Vn 11.9.2008). Kajaanin seutu toipuu hitaasti paperitehtaan lakkauttamisen aluetaloudelle tekemistä menetyksistä lisätynä maailmanlaajuisen taantuman vaikutuksilla. Kajaanin seutu luokitellaan valtakuntatason barometreillä hitaasti taantuvaksi alueeksi! Tämän "leiman" poistaminen vaatii kovaa työtä. Pelkkä työpaikkojen lukumäärä Renforsin rannassa on vain osa totuutta. Onko syy vai seuraus työn loppumisesta se, että väestökehitys on kääntynyt – merkkiseksi v. 2009.

Vihreiden mielestä työllisyyteen ja työllistämistoimenpiteisiin tulee satsata, ei leikata!

Kaupungin oman rakennuskannan korjausvelkaa on ryhdyttävä ponnekaasti pienentämään ja samalla lisäämään energiatehokkuutta. Tilapalvelut tulee liikelaitostaa juuri em. syystä sekä toimitilojen kokonaismäärän vähentämistavoitteen aikaansaamiseksi. Selvitysmies esittää, että lakisääteisten palvelujen tuottamiseen käytettävät toimitilat pidetään hyvässä kunnossa. Sama periaate tulee olla myös maakunnalle vuokrattujen tilojen kunnan osalta voimassa.

Koko maassa on mm. nuorisotyöttömyys kasvanut kovasti. Osa siitä voi olla kausiluonteista, koska nuoret eivät päässeet kesätöihin. Aktiivisuutta tarvitaan sekä nuoren että yhteiskunnan toimissa tilanteen muuttamiseksi. Koulutus, työpajatoiminta ja Euroopassa jo kymmeniä vuosia tehty ja monissa Suomen kunnissakin jo aloitettu etsivä nuorisotyö ovat ensi- ja täsmäapua, jottei työttömyys pitkittyisi ja nuori syrjäytyisi yhteiskunnasta.

"Etsivää nuorisotyötä tai "ent-työtä" on tehty Euroopassa jopa kymmeniä vuosia. Etsivän työn tai etsivän nuorisotyön lähikäsite englannin kielessä on outreach work, jolla tarkoitetaan tiettyjen ihmisryhmien arkielämän toiminta-areenoilla tapahtuvaa kohtaamista sekä matalakynnyksisiä palvelupisteitä. Tavoitteena on luoda kontakti kohderyhmiin, joita jo olemassa olevat palvelut eivät tavoita, mutta joiden ajatellaan hyötyvän palveluiden käytöstä.

Etsivä nuorisotyö pyrkii siis ongelmia ehkäisevästi tavoittamaan ihmisiä, jotka eivät osaa, voi, tahdo tai halua hakeutua nykyiseen palvelujärjestelmään. Saavutetun kontaktin kautta voidaan antaa välitöntä apua tai ohjata asiakkaita muiden palvelujen pariin. Työskentelemällä asiakkaille luontevilla toiminta-alueilla voidaan havainnoida heidän elämäntilanteitaan ja olosuhteita".

Alla on muutama ote Kainuun työllisyyskatsauksesta heinäkuulta 2009. Se on rankkaa luettavaa erityisesti Kajaanin osalta.

"Nuorisotyöttömyys on noussut hälyttävästi

Kainuussa oli heinäkuun lopussa 996 alle 25-vuotiasta nuorta työtöntä. Kainuun työttömistä 17 % on nuoria. Määrä on kohonnut jo kolmen vuoden takaisin lukemiin, vaikka samanaikaisesti nuorten ikäluokat ovat selvästi pienentyneet. Tilanne on erityisen vaikea, kun uuden työvoiman kysyntä on myös hiipunut. **Nuorisotyöttömyys on nyt Kainuussa vakava**

ongelma, sillä pitkittyessään työttömyys voi johtaa nuorten syrjäytymiseen. Syrjäytymisvaarassa ovat erityisesti ilman ammatillista koulutusta olevat nuoret”.

”Vaikein tilanne on nyt Kajaanissa, jossa heinäkuun lopussa oli 666 alle 25-vuotiasta työtöntä. Kajaanin työttömistä yli 22 % oli nuoria. **Kaksi kolmasosaa Kainuun nuorisotyöttömyydestä on pakkautunut Kajaaniin. Kajaanissa nuorten työttömyys on kohonnut yli kolmanneksen vuoden takaisesta.** Myös Paltamossa nuorten osuus työttömistä on korkea, lähes 17 %. Sen sijaan muissa Kainuun kunnissa nuorten suhteellinen osuus työttömistä on selvästi pienempi”.

”Työttömyys väheni Kainuussa toisaalla, mutta toisaalla se kasvoi

Työttömyys väheni heinäkuussa lukumääräisesti eniten Kuhmossa (-66) ja Sotkamossa (-36). Sen sijaan samanaikaisesti **työttömyys kasvoi eniten Kajaanissa (+87)**. Vuoden takaiseen tilanteeseen nähden työttömyys väheni ainoastaan Paltamossa (-62) ja Puolangalla (-24).

Selkein käänne pahempaan on tapahtunut Kajaanissa, jossa työttömyys on kasvanut viime vuodesta lähes neljänneksen. Työnvälitystilaston työttömyysasteella mitaten paras tilanne oli edelleen Sotkamossa, jossa työttömyysaste painui heinäkuussa 10,8 %:iin. Vaikein tilanne oli Kuhmossa (17,8 %), Hyrynsalmella (17,4 %) ja Kajaanissa (16,7 %)”.

Tasapainottamisohjelman esitykset voi hyväksyä jatkovalmistelun pohjaksi yleisten periaatteiden, palvelurakenneratkaisujen osalta perusopetusta lukuun ottamatta. Lautakunnille tulee antaa nyt mahdollisuus tehdä oma esityksensä 30.9. mennessä.

Kainuun ja Kajaanin vahvuudet ovat **luonto ja kulttuuritoiminta**. Kulttuuri- ja luontomatkailun merkitys kasvaa. Kaupungin vilkas kulttuurielämä on vetovoimatekijä ja kaupunkilaisten virkistykseen ja ilon lähde. Kajaanin kaupunginteatteri – Oulun läänin alueteatteri liikelaitoksen johtokunnan toivomme löytävän esityksen, jolla turvataan alueteatteritoiminta Kajaanissa. Pidämme tärkeänä, että kulttuuriavustukset mahdollistavat jatkossa Kajaanin vahvuudet: Runoviikon, Routa-ryhmän, Pohjoisen tanssin aluekeskustoiminnan ja kulttuuriosuuskunta G-voiman toiminnan jatkuvuuden.

Perusopetuksen rakenneratkaisut ovat esityksen vaikein kohta. Kouluverkkoselvitys on hyvä apuväline perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen kehittämisohjelman 2010- 2020 toteutuksessa. Aluekoulumalli on kannatettava esitys.

Kouluverkkoa tulisi supistaa harkiten etenkin Vuolijoen alueella mm. siitä syystä, että lasten koulukuljetusmatkat tulevat liian pitkiksi. Paltamon ja Vaalan kuntien kanssa tulee myös neuvotella yhteistyömahdollisuuksista. Lisäksi korjauskelvottomien koulujen tai niiden osien uusinvestoinnit ovat kannatettavia hankkeita, joiden valmistelu voi käynnistyä (Kättö ja Lehtikankaan koulukokonaisuus).

Nuorisotyön kannalta olisi tärkeää, että jokaisessa kaupunginosassa olisi monitoimitila. Lehtikangas isona asuinalueena taitaa jäädä tällaista vaille. Tätä kysymystä kannattaisi vielä pohtia.

Toivomme, että valtuustoryhmät voisivat entistä paremmin tehdä yhteistyötä keskenään sekä viran- ja toimenhaltijoiden kanssa. Sopeuttamisprosessi ei ole helppo, mutta se on tehtävä, jotta tulevaisuus olisi parempi.